A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (negyedik tanács)

2023. március 16.*

„Előzetes döntéshozatal – Szellemi tulajdon – A növényfajták oltalma – 2100/94/EK rendelet – A 14. cikk (3) bekezdésében előírt eltérés – A 94. cikk (2) bekezdése – Bitorlás – Kártérítéshez való jog – 1768/95/EK rendelet – A 18. cikk (2) bekezdése – Kár megtérítése – A jogdíj négyszerese alapján kiszámított minimális átalányösszeg – Az Európai Bizottság hatásköre – Érvénytelenség”

A C-522/21. sz. ügyben,

az EUMSZ 267. cikk alapján benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgyában, amelyet a Pfälzisches Oberlandesgericht Zweibrücken (zweibrückeni pfalzi regionális felsőbíróság, Németország) a Bírósághoz 2021. augusztus 24-én érkezett, 2021. augusztus 18-i határozatával terjesztett elő az

MS

és

a **Saatgut-Treuhandverwaltungs GmbH**

között folyamatban lévő eljárásban,

A BÍRÓSÁG (negyedik tanács),

tagjai: C. Lycourgos tanácselnök, L. S. Rossi, J.-C. Bonichot, S. Rodin és O. Spineanu-Matei (előadó) bírák,

főtanácsnok: M. Szpunar,

hivatalvezető: S. Beer tanácsos,

tekintettel az írásbeli szakaszra és a 2022. július 14-i tárgyalásra,

figyelembe véve a következők által előterjesztett észrevételeket:

– MS képviseletében N. Küster Rechtsanwalt,

– a Saatgut-Treuhandverwaltungs GmbH képviseletében E. Trauernicht és K. von Gierke Rechtsanwälte,

* Az eljárás nyelve: német.

– az Európai Bizottság képviseletében A. C. Becker, B. Eggers és G. Koleva, meghatalmazotti minőségben,

a főtanácsnok indítványának a 2022. október 27-i tárgyaláson történt meghallgatását követően,

meghozta a következő

Ítéletet

1 Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem az 1998. december 3-i 2605/98/EK bizottsági rendelettel (HL 1998. L 328., 6. o.; magyar nyelvű különkiadás 3. fejezet, 24. kötet, 162. o.) módosított, a közösségi növényfajta-oltalmi jogokról szóló, 1994. július 27-i 2100/94/EK tanácsi rendelet 14. cikkének (3) bekezdésében előírt mentesség [helyesen: biztosított eltérés] alkalmazására vonatkozó részletes szabályok megállapításáról szóló, 1995. július 24-i 1768/95/EK bizottsági rendelet (HL 1995. L 173., 14. o.; magyar nyelvű különkiadás 3. fejezet, 18. kötet, 63. o.; a továbbiakban: 1768/95 rendelet) 18. cikke (2) bekezdésének érvényességére vonatkozik, a közösségi növényfajta-oltalmi jogokról szóló, 1994. július 27-i 2100/94/EK tanácsi rendelet (HL 1994. L 227., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 3. fejezet, 16. kötet, 390. o.) 94. cikke (2) bekezdésének első mondatára tekintettel.

2 E kérelmet az MS és a Saatgut Treuhandverwaltungs GmbH (a továbbiakban: STV) között az utóbbinál a KWS Meridian téliárpa-fajta MS általi jogellenes ültetése folytán felmerülő kár miatt megtérítendő összeg kiszámítása tárgyában folyamatban lévő jogvita keretében terjesztették elő.

Jogi háttér

A 2100/94 rendelet

3 A 2100/94 rendeletnek „A közösségi növényfajta-oltalomra való jogosultság” című 11. cikke (1) bekezdésében a következőképpen rendelkezik:

„Az a személy, aki a fajtát nemesítette vagy felfedezte, illetve kifejlesztette, továbbá annak jogutódja, mindketten – a személy és jogutódja – (a továbbiakban: a nemesítő) jogosultak a közösségi növényfajta-oltalmi jogokra.”

4 A 2100/94 rendeletnek „Közösségi növényfajta-oltalmi jogok jogosultját megillető jogok és a tiltott cselekmények” című 13. cikke (1)–(3) bekezdésében a következőképpen rendelkezik:

„(1) A közösségi növényfajta-oltalom feljogosítja a közösségi növényfajta-oltalom jogosultját vagy jogosultjait (a továbbiakban: jogosultat) a (2) bekezdésben foglalt tevékenységek folytatására.

(2) A 15. és 16. cikk rendelkezéseinek sérelme nélkül, az oltalom alatt álló fajta fajtaösszetevői vagy betakarított terménye (a továbbiakban mindkettő: az anyag) vonatkozásában az alábbi tevékenységek kizárólag a jogosult felhatalmazásával folytathatók:

a) előállítás vagy újbóli előállítás (többszörözés);

[…]

A jogosult a felhatalmazását feltételekhez és korlátozásokhoz kötheti.

(3) A betakarított terményre a (2) bekezdés rendelkezései kizárólag akkor alkalmazandók, ha a terményhez az oltalomban részesített fajta fajtaösszetevőinek jogosulatlan felhasználása útján jutottak, és amennyiben a jogosultnak nem volt megfelelő alkalma az említett fajtaösszetevőkkel kapcsolatos jogainak gyakorlására.”

5 E rendeletnek „A közösségi növényfajta-oltalmi jogoktól való eltérések” című 14. cikke a következőképpen rendelkezik:

„(1) A 13. cikk (2) bekezdése ellenére és a mezőgazdasági termelés védelme érdekében a mezőgazdasági termelők jogosultak azon betakarított termény saját birtokukon történő felhasználására szaporítás céljából, amelyet valamely, közösségi növényfajta-oltalom alatt álló fajta (kivéve a hibrid vagy szintetikus fajtákat) szaporítóanyagának saját birtokukon történő elültetése révén nyertek.

(2) Az (1) bekezdés rendelkezései kizárólag az alábbi mezőgazdasági növényfajokra alkalmazandók:

[…]

b) Gabonafélék:

[…]

Hordeum vulgare L. – Árpa

[…]

(3) Az (1) bekezdésben foglalt korlátozás hatálybalépéséhez [helyesen: eltérés érvényesítéséhez], továbbá a nemesítő és a mezőgazdasági termelő jogos érdekeinek védelméhez szükséges feltételeket e rendelet hatálybalépését megelőzően a 114. cikk szerinti végrehajtási szabályokban kell megállapítani az alábbi szempontok alapulvételével:

– a mezőgazdasági termelő földbirtokának szintjén a birtok igényeihez szükséges mértékig nem lehet mennyiségi korlátozást előírni,

– a betakarított termény ültetés céljára feldolgozható maga a mezőgazdasági termelő által vagy a részére nyújtott szolgáltatás keretében más által, a tagállamoknak az említett betakarított termény feldolgozási folyamatára különösen annak érdekében megállapított esetleges korlátozásai sérelme nélkül, hogy a feldolgozásra kerülő termék azonossága biztosított legyen a feldolgozásból keletkezőével,

– a mezőgazdasági kistermelők nem kötelezhetők arra, hogy a jogosult részére bármiféle díjat fizessenek; […]

  […]

– minden más mezőgazdasági termelő köteles méltányos díjat fizetni a jogosultnak, amelynek érzékelhetően alacsonyabbnak kell lennie, mint az adott területen ugyanazon fajta esetében a

szaporítóanyag engedélyezett előállításért felszámított összeg; e méltányos díj mértéke az idő során változhat, figyelembe véve, hogy az adott fajta vonatkozásában milyen mértékben alkalmazzák az (1) bekezdésben foglalt korlátozást [helyesen: eltérést],

– kizárólag a jogosultak felelőssége figyelemmel kísérni az e cikkben foglalt, illetőleg e cikk alapján elfogadott rendelkezések betartását; e figyelemmel kísérés megszervezéséhez nem kérhetik hivatalos szervek együttműködését,

– a vonatkozó adatokról a mezőgazdasági termelők és a feldolgozást végző szolgáltatók kötelesek a jogosultakat – azok kérelmére – tájékoztatni; a vonatkozó adatokról a mezőgazdasági termelés figyelemmel kísérésében részt vevő hivatalos szervek is nyújthatnak tájékoztatást, amennyiben azokhoz feladataik szokásos teljesítése során, külön fáradság és költség nélkül jutottak. […]”

6 Ugyanezen rendelet „Bitorlás” című 94. cikke a következőképpen szól:

„(1) A jogosult jogosan indíthat pert az alábbiak ellen a jogbitorlás megakadályozása, arányos kártérítés fizetése vagy mindkettő érdekében:

a) aki a 13. cikk (2) bekezdésében megjelölt tevékenységeket közösségi növényfajta-oltalmi jogot elnyert fajta esetében jogosulatlanul folytatja; […]

[…].

Aki szándékosan vagy gondatlanul elköveti [helyesen: követi el] a fentieket, a jogosultnak a nevezett tevékenység eredményeképpen bekövetkező minden egyéb kára vonatkozásában kártérítésre kötelezhető.

(2) Kevésbé súlyos gondatlanság esetén a fenti követelés a gondatlanság mértéke arányában csökkenthető, de a csökkentés nem lehet olyan mértékű, hogy a kártérítési követelés összege a jogbitorlást elkövetett [helyesen: elkövető] személy oldalán keletkezett előnyök értékét ne érje el.”

7 A 2100/94 rendelet „Egyéb végrehajtási szabályok” című 114. cikkének (1) bekezdése a következőképpen rendelkezik:

„E rendelet alkalmazása céljából részletes végrehajtási szabályokat kell elfogadni. […]”

Az 1768/95 rendelet

8 Az 1768/95 rendeletet a 2100/94 rendelet 114. cikke alapján fogadták el.

9 Az 1768/95 rendeletnek „A térítés mértéke” című 5. cikke a következőképpen rendelkezik:

„(1) A jogosultat az alaprendelet 14. cikke (3) bekezdésének negyedik franciabekezdése szerint megillető méltányos térítés mértéke a jogosult és az érintett mezőgazdasági termelő közötti megállapodás tárgya [helyesen: tárgyát képezheti].

(2) Ha ilyen szerződést nem kötöttek vagy azt nem alkalmazzák [helyesen: az nem alkalmazható], a térítés mértéke érzékelhetően alacsonyabb lesz, mint az ugyanazon fajta legalacsonyabb

kategóriájú hivatalos minősítéssel rendelkező szaporítóanyagának engedélyezett előállításáért ugyanabban a térségben felszámított összeg.

[…]

(4) Ha a (2) bekezdés esetében a jogosultak és a mezőgazdasági termelők […] szervezetei közötti megállapodások […] meghatározzák a díjazás mértékét, az abban megállapított mértékeket iránymutatásként kell alkalmazni az adott területen az érintett faj vonatkozásában fizetendő díjazás meghatározásakor, amennyiben a szóban forgó szervezetek meghatalmazott képviselői ezekről a mértékekről és azok feltételeiről írásban értesítették a Bizottságot, valamint ha ennek alapján a megállapított mértékeket és azok feltételeit közzétették […].

(5) Ha a (2) bekezdés esetében a (4) bekezdés szerinti megállapodás nem alkalmazható, a fizetendő díjazás a szaporítóanyag engedélyezett előállításáért a (2) bekezdés rendelkezései szerint felszámított összeg 50%-a.

Ha azonban valamely tagállam 1999. január 1-je előtt értesítette a Bizottságot a (4) bekezdésben említett megállapodás küszöbön álló – nemzeti vagy regionális szinten működő illetékes szervezetek közötti – megkötéséről, a szóban forgó területen az adott fajok után fizetendő díjazás 40% a fent meghatározott 50% helyett, de csak a mezőgazdasági mentességnek az ilyen megállapodás végrehajtása előtt, de legkésőbb 1999. április 1-jéig megvalósuló alkalmazása tekintetében.

[…]”

10 E rendelet „Jogsértés” című 17. cikke előírja:

„A jogosult hivatkozhat a közösségi növényfajta-oltalommal ráruházott jogokra bármely olyan személlyel szemben, aki az alaprendelet 14. cikkében foglalt mentesség [helyesen: eltérés] bármely feltételét vagy korlátozását megsérti.”

11 Az említett rendelet „Különleges polgári jogi követelések” című 18. cikke a következőképpen rendelkezik:

„(1) A jogosult a 17. cikkben említett személy ellen az alaprendelet 14. cikkének (3) bekezdésében foglalt kötelezettségeinek teljesítése tárgyában pert indíthat az e rendeletben foglaltak szerint.

(2) Ha a fenti személy ugyanannak a jogosultnak egy vagy több növényfajtája vonatkozásában ismételten és szándékosan nem tesz eleget az alaprendelet 14. cikke (3) bekezdésének negyedik franciabekezdése szerinti kötelezettségének, a jogosult bármely további káráért az alaprendelet 94. cikkének (2) bekezdése szerint kártérítési kötelezettség terheli, amely legalább a szóban forgó növényfaj oltalmazott fajtáinak az ugyanabban a térségben azonos szaporítóanyag-mennyiség engedélyezett előállításáért fizetendő átlagos összeg négyszeresének megfelelő átalánydíjat jelent, a nagyobb kár esetén fizetendő kártérítés sérelme nélkül.”

Az alapeljárás és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés

12 Az STV növényfajta-oltalmi jogosultjak csoportja, amely tagjai megbízására ellátja jogaik védelmét, és különösen saját nevében információkéréseket és fizetési kérelmeket nyújt be.

13 MS mezőgazdasági termelő, aki a 2012/2013–2015/2016-os gazdasági évek során a 2100/94 rendelet alapján oltalom alatt álló KWS Meridian téli árpa fajtát vetett.

14 Az STV keresetet nyújtott be többek között az ezen ültetésre vonatkozó információk beszerzése érdekében. MS első ízben az elsőfokú bíróság előtt szolgáltatott a KWS Meridian téliárpa-fajta vetőmag e négy gazdasági évet érintő válogatási műveleteire vonatkozó számszerű adatokat, amelyek az egyes évek vonatkozásában 24,5, 26, 34 és 45,4 mázsa vetőmagot érintettek.

15 MS ezt követően a 2013/2014–2015/2016-os gazdasági évekre a KWS Meridian téliárpa-fajta vetőmagjainak engedélyezett felhasználásáért fizetendő díjnak megfelelő és a 2015/2016-os gazdasági évre kiszámított díj kiszámításával azonos módon kiszámított összeget fizetett, amely összeg megfelelt a 2100/94 rendelet 94. cikkének (1) bekezdése értelmében vett méltányos díjazásnak.

16 Az STV a szóban forgó három gazdasági évre vonatkozóan a fenti díj négyszeresének megfelelő összeget kitevő további kártérítés megfizetését kérte a 2100/94 rendelet 94. cikkének az 1768/95 rendelet 18. cikkének (2) bekezdésével (a továbbiakban: vitatott rendelkezés) összefüggésben értelmezett (2) bekezdésében előírt kártérítés címén, az MS által az említett három gazdasági évre fizetett fenti díjnak megfelelő összeg beszámítása mellett.

17 MS vitatta az STV ezen összeghez való jogát. E tekintetben lényegében azt állította, hogy az STV-nek okozott kárt az 1768/95 rendelet 5. cikke (5) bekezdésének megfelelően meghatározott, ültetés alapján járó összeg megfizetése helyett a 2100/94 rendelet 94. cikkének (1) bekezdése értelmében vett méltányos díjazás megfizetésével térítették meg. Arra is hivatkozott, hogy a Bíróság ítélkezési gyakorlatával nem egyeztethető össze a további büntető jellegű átalány-kártérítés.

18 2020. december 4-i ítéletével a Landgericht Kaiserslautern (kaiserslauterni regionális bíróság, Németország) a vitatott rendelkezés „egyértelmű szövegére” hivatkozva lényegében helyt adott az STV kérelmének.

19 MS ezen ítélettel szemben fellebbezést nyújtott be a kérdést előterjesztő bírósághoz, a Pfälzisches Oberlandesgericht Zweibrückenhez (zweibrückeni pfalzi regionális felsőbíróság, Németország). MS szerint a vitatott rendelkezést érvénytelenné kell nyilvánítani, mivel nem felel meg a 2100/94 rendelet 94. cikke (2) bekezdésének, mely utóbbi nem teszi lehetővé, hogy a jogosult részére büntető jellegű átalány-kártérítést fizessenek, amely a jelen esetben az engedélyezett előállításért fizetendő díj (a továbbiakban: jogdíj) négyszeresének felel meg.

20 Az STV azt állítja, hogy a vitatott rendelkezés nem sérti a 2100/94 rendelet 94. cikkének (2) bekezdését, és összhangban áll a Bíróság ítélkezési gyakorlatával.

21 A kérdést előterjesztő bíróság úgy véli, hogy az általa meghozandó határozat kizárólag a vitatott rendelkezés érvényességétől függ. Miután a kérdést előterjesztő bíróság emlékeztetett arra, hogy az alaprendelet alapján elfogadott rendelet az alaprendeletben foglalt felhatalmazás szerint nem térhet el az utóbbi azon rendelkezéseitől, amelyekből ered, és ellenkező esetben megsemmisíthető, megjegyzi, hogy a vitatott rendelkezés, amellyel a Bizottság a jogdíj négyszeresének megfelelő összegű minimális átalány-kártérítést határozott meg, sértheti a 2100/94 rendelet 94. cikke (2) bekezdésének első mondatát, és ezért érvénytelen lehet.

22 E tekintetben a kérdést előterjesztő bíróság megjegyzi, hogy a bitorló által szerzett előny kompenzálása érdekében e rendelet 94. cikkének (1) bekezdése méltányos díjazást ír elő, amely a jogdíj összegének felel meg. Ebben az összefüggésben az említett rendelet 94. cikke (2) bekezdésének első mondata adott esetben úgy értelmezhető, hogy szándékos vagy gondatlan jogsértés esetén a növényfajta-oltalmi jogosult csak az egyéb kár konkrét bizonyítása esetén jogosult az ilyen kár megtérítésére. A kérdést előterjesztő bíróság szerint a Bíróság ítélkezési gyakorlatából látszólag az következik, hogy a kár minimális szintjének általános jogi norma útján történő megállapítása nem egyeztethető össze a 2100/94 rendelet 94. cikke (2) bekezdésének első mondatával.

23 E körülmények között a Pfälzisches Oberlandesgericht Zweibrücken (zweibrückeni pfalzi regionális felsőbíróság) úgy határozott, hogy az eljárást felfüggeszti, és előzetes döntéshozatal céljából a következő kérdést terjeszti a Bíróság elé:

„Összeegyeztethető-e a [2100/94 rendelettel], különösen a 94. cikk (2) bekezdésének első mondatával a[z 1768/95] rendelet 18. cikkének (2) bekezdése annyiban, hogy az utóbbi rendelkezésben említett feltételek mellett a díj négyszeresének megfelelő összegű minimális kártérítés követelhető?”

Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem elfogadhatóságáról

24 Észrevételeiben a Bizottság, anélkül hogy egyértelműen az előzetes döntéshozatal iránti kérelem elfogadhatatlanságára hivatkozna, megjegyzi, hogy az alapeljárásnak az előzetes döntéshozatalra utaló határozatból kitűnő körülményei kevéssé világosak. A kérdést előterjesztő bíróság arra keresi a választ, hogy a jelen ügyben a 2013/2014–2015/2016 gazdasági évek során teljesültek-e a 2100/94 rendelet 14. cikkének (1) bekezdésében foglalt feltételek, különösen a mezőgazdasági termelés védelme érdekében az oltalom alatt álló fajta betakarított terményének saját birtokon szaporítás céljából történő felhasználására vonatkozó feltételek. Azt állítja, hogy ha nem ez a helyzet, e rendelkezés és a vitatott rendelkezés nem releváns az alapügy megoldása szempontjából, és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésre adandó válasz e tekintetben nem döntő jelentőségű. Hangsúlyozza ugyanakkor, hogy azt a kérdést, hogy teljesülnek-e a fenti 14. cikkben meghatározott ténybeli feltételek, csak a kérdést előterjesztő bíróság értékelheti, amelynek feladata valamennyi releváns tény megállapítása.

25 Emlékeztetni kell arra, hogy a Bíróság állandó ítélkezési gyakorlata szerint a Bíróság és a nemzeti bíróságok között az EUMSZ 267. cikk alapján létrehozott együttműködés keretében kizárólag az alapügyben eljáró és a meghozandó bírósági határozatért felelős nemzeti bíróság feladata, hogy az ügy sajátosságaira tekintettel megítélje mind az előzetes döntéshozatalra utaló határozat szükségességét az ügydöntő határozat meghozatalához, mind a Bíróság elé terjesztett kérdések relevanciáját. Következésképpen, ha a nemzeti bíróság által előterjesztett kérdések uniós jogszabály érvényességére vonatkoznak, a Bíróság főszabály szerint köteles határozatot hozni (2020. július 16-i Facebook Ireland és Schrems ítélet, C-311/18, EU:C:2020:559, 73. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

26 Ennélfogva az uniós jogra vonatkozó kérdések releváns voltát vélelmezni kell. A Bíróság csak akkor utasíthatja el a nemzeti bíróság előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdéséről való határozathozatalt, ha valamely uniós jogi szabály kért értelmezése vagy érvényességének kért értékelése nyilvánvalóan semmilyen összefüggésben nincs az alapügy tényállásával vagy tárgyával, ha a probléma hipotetikus jellegű, vagy ha nem állnak a Bíróság rendelkezésére azok a ténybeli és

jogi elemek, amelyek szükségesek ahhoz, hogy az elé terjesztett kérdésekre hasznos választ adhasson (2022. április 28-i Caruter ítélet, C-642/20, EU:C:2022:308, 29. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

27 A jelen ügyben az előzetes döntéshozatalra utaló határozatból kitűnik, hogy a nemzeti bíróságnak nem a vitatott rendelkezés alapeljárásban való alkalmazhatóságával, hanem annak a 2100/94 rendeletre és különösen az utóbbi 94. cikke (2) bekezdésének első mondatára tekintettel fennálló érvényességével kapcsolatban merültek fel kétségei. Az előzetes döntéshozatalra utaló határozatból az is kitűnik, hogy MS első fokon azt állította, hogy az STV-nek okozott kárt az 1768/95 rendelet 5. cikke (5) bekezdésének megfelelően meghatározott, ültetés alapján járó összeg megfizetése helyett a 2100/94 rendelet 94. cikkének (1) bekezdése értelmében vett méltányos díjazás megfizetésével térítették meg. Márpedig az előbbi rendelkezés a jogosultnak a 2100/94 rendelet 14. cikke (3) bekezdésének negyedik franciabekezdése alapján fizetendő méltányos díjazás mértékére vonatkozik, amely feltételezi, hogy teljesülnek az e rendelet 14. cikkének (1) bekezdésében foglalt feltételek, különösen a mezőgazdasági termelés védelme érdekében az oltalom alatt álló fajta betakarított terményének saját birtokon szaporítás céljából történő felhasználására vonatkozó feltételek. Végül az előzetes döntéshozatalra utaló határozatból kitűnik, hogy az alapeljárásban részt vevő felek között kizárólag az engedély nélküli ültetés miatt fizetendő kártérítés összege képezi vita tárgyát.

28 Következésképpen nem tűnik úgy, és még kevésbé nyilvánvaló, hogy az érvényességnek a kérdést előterjesztő bíróság által kért értékelése nem függ össze az alapügy tényállásával vagy tárgyával, illetve hogy a probléma hipotetikus jellegű.

29 Következésképpen az előzetes döntéshozatal iránti kérelem elfogadható.

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésről

30 Egyetlen kérdésével a kérdést előterjesztő bíróság lényegében arra keresi a választ, hogy a vitatott rendelkezés érvényes-e a 2100/94 rendelet 94. cikke (2) bekezdésének első mondatára tekintettel annyiban, amennyiben az e rendelet 14. cikke (3) bekezdésének negyedik franciabekezdése alapján járó méltányos díjazás megfizetésére irányuló kötelezettség ismételt és szándékos megsértése esetén a jogosult által elszenvedett kár olyan mértékű megtérítését írja elő, amely legalább a szóban forgó növényfaj oltalmazott fajtáinak az ugyanabban a térségben azonos szaporítóanyag-mennyiség engedélyezett előállításáért fizetendő átlagos összeg négyszeresének megfelelő átalánydíjat jelent.

31 Emlékeztetni kell arra, hogy a 2100/94 rendelet 13. cikkének (2) bekezdése alapján a jogosult felhatalmazása szükséges az oltalom alatt álló fajta fajtaösszetevői vagy betakarított terménye vonatkozásában többek között az előállításhoz vagy újbóli előállításhoz (többszörözéshez) is.

32 Ugyanakkor a mezőgazdasági termelés védelme érdekében e rendelet 14. cikkének (1) bekezdése előírja, hogy a jogosult engedélyének megszerzésére vonatkozó kötelezettségtől eltérve a mezőgazdasági termelők saját birtokukon szaporítás céljából felhasználhatják az azon oltalom alatt álló fajta szaporítóanyagának saját birtokukon történő elültetése révén nyert terményt, amely szerepel az említett rendelet 14. cikkének (2) bekezdésében felsorolt mezőgazdasági növényfajok listáján. Ezen eltérés alkalmazása bizonyos feltételek teljesülésétől függ.

33 A 2100/94 rendelet 14. cikkének (3) bekezdése egyrészt úgy rendelkezik, hogy e feltételeket a fenti rendelet 114. cikkében említett végrehajtási rendelet állapítja meg olyan kritériumok alapján, amelyek lehetővé teszik ezen eltérés érvényre juttatását és az említett rendelet 11. cikkének (1) bekezdésében meghatározott nemesítő és a mezőgazdasági termelő jogos érdekeinek védelmét, másrészt meghatározza a fent említett különböző kritériumokat. Ez utóbbiak között szerepel az ugyanezen rendelet 14. cikke (3) bekezdésének negyedik franciabekezdésében rögzített, az e felhasználásért járó, eltérésen alapuló méltányos díjazásnak (a továbbiakban: eltérésen alapuló méltányos díjazás) a jogosult részére történő megfizetése. E díjazásnak érzékelhetően alacsonyabbnak kell lennie, mint a jogdíj összege.

34 Az a mezőgazdasági termelő, aki a 2100/94 rendelet 14. cikke (3) bekezdése negyedik franciabekezdésének hatálya alá tartozik, de nem fizeti meg a jogosult részére az e rendelkezésben említett díjazást, nem hivatkozhat az e rendelet 14. cikkének (1) bekezdésében előírt eltérésre, és úgy kell tekinteni, mint aki az e rendelet 13. cikkének (2) bekezdésében említett cselekmények valamelyikét engedély nélkül végzi. Az említett rendelet 94. cikkének (1) bekezdése értelmében a jogosult keresetet indíthat e mezőgazdasági termelővel szemben a bitorlás abbahagyása, méltányos díjazás fizetése, illetve az utóbbi két igény együttes érvényesítése iránt. Szándékos vagy gondatlan jogsértés esetén a mezőgazdasági termelő ugyanezen rendelet 94. cikke (2) bekezdésének megfelelően a jogosult által elszenvedett kárt is köteles megtéríteni (lásd ebben az értelemben: 2015. június 25-i Saatgut-Treuhandverwaltung ítélet, C-242/14, EU:C:2015:422, 22. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

35 Mivel az 1768/95 rendelet a 2100/94 rendelet 14. cikkének (3) bekezdésében foglalt feltételek pontosítására irányul, és mivel végrehajtási jogköreinek gyakorlása során a Bizottság jogosult az utóbbi rendelet végrehajtásához szükséges vagy hasznos végrehajtási intézkedések elfogadására, feltéve hogy azok az utóbbival nem ellentétesek (lásd ebben az értelemben: 2014. október 15-i Parlament kontra Bizottság ítélet, C-65/13, EU:C:2014:2289, 44. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat), meg kell határozni, hogy a Bizottság megsértette-e a 2100/94 rendelet 94. cikkének (2) bekezdését azzal, hogy a vitatott rendelkezésben a jogosult által elszenvedett kár megtérítéseként minimális átalányösszeget írt elő.

36 A Bíróság ítélkezési gyakorlatából következik, hogy a 2100/94 rendelet 94. cikke a közösségi növényfajta-oltalmi jog jogosultja javára kártérítéshez való jogot alapít, amely nem pusztán teljes körű, hanem ezenkívül objektív szempontokon alapul, azaz kizárólag az érintett növényfajta bitorlásából eredő kár megtérítésére vonatkozik, anélkül hogy ez a cikk alapul szolgálhatna az átalányjellegű bitorlási pótdíj kiszabásához (lásd ebben az értelemben: 2016. június 9-i Hansson ítélet, C-481/14, EU:C:2016:419, 33. és 43. pont).

37 Ennélfogva a 2100/94 rendelet 94. cikkét nem lehet úgy értelmezni, hogy az jogalapként szolgálhatna arra, hogy a bitorlást elkövető személyt e jogosult javára átalányjelleggel meghatározott, büntető jellegű kártérítés megfizetésére kötelezzék (2016. június 9-i Hansson ítélet, C-481/14, EU:C:2016:419, 34. pont).

38 Épp ellenkezőleg, az e 94. cikk értelmében fizetendő kártérítés terjedelmének a lehetőségekhez mérten pontosan kell tükröznie a növényfajta említett jogosultja által a bitorlás miatt elszenvedett tényleges és biztos károkat (2016. június 9-i Hansson ítélet, C-481/14, EU:C:2016:419, 35. pont).

39 Egyrészt ugyanis a 2100/94 rendelet 94. cikke (1) bekezdésének célja a bitorlás révén elért előnynek a bitorlást elkövető személy általi pénzbeli megtérítése, amely előny az utóbbi által meg nem fizetett jogdíj összegének felel meg. E tekintetben a Bíróság pontosította, hogy e rendelkezés nem írja elő az abban foglalt „méltányos díjazás” meg nem fizetéséhez kapcsolódó károkon kívüli egyéb károk megtérítését (lásd: 2016. június 9-i Hansson ítélet, C-481/14, EU:C:2012:419, 31. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

40 Másrészt a 2100/94 rendelet 94. cikkének (2) bekezdése arra az „egyéb” kárra vonatkozik, amelyet a bitorlást „szándékosan vagy gondatlanul” elkövető személynek a jogosult részére meg kell térítenie (2016. június 9-i Hansson ítélet, C-481/14, EU:C:2016:419, 32. pont).

41 A 2100/94 rendelet 94. cikkének (2) bekezdése szerinti kártérítés terjedelmét illetően a Bíróság megállapította, hogy a bitorlással érintett növényfajta jogosultjának a feladata az azt igazoló bizonyítékok előterjesztése, hogy a kára meghaladja az e rendelet 94. cikkének (1) bekezdése szerinti méltányos díjazás útján megtérülő összegeket (2016. június 9-i Hansson ítélet, C-481/14, EU:C:2016:419, 56. pont).

42 Ezen az alapon a jogdíj összege önmagában nem szolgálhat e kár értékelésének alapjául. Az ilyen díj ugyanis lehetővé teszi a 2100/94 rendelet 94. cikkének (1) bekezdése szerinti méltányos díjazás kiszámítását, és az nem feltétlenül kapcsolódik megtérítetlenül maradó kárhoz (lásd ebben az értelemben: 2016. június 9-i Hansson ítélet, C-481/14, EU:C:2016:419, 57. pont).

43 Mindenesetre az eljáró bíróság feladata annak vizsgálata, hogy a bitorlással érintett növényfajta jogosultja által hivatkozott károkat milyen mértékben lehet pontosan bizonyítani, vagy hogy olyan átalányösszeget kell-e meghatározni, amely e károkat a lehető legjobban tükrözi (2016. június 9-i Hansson ítélet, C-481/14, EU:C:2016:419, 59. pont).

44 E megfontolások fényében kell megvizsgálni a vitatott rendelkezés érvényességét a 2100/94 rendelet 94. cikke (2) bekezdésének első mondatára tekintettel.

45 Először is meg kell állapítani, hogy a vitatott rendelkezés a jogdíj átlagos összege alapján kiszámított minimális átalányösszeget határoz meg, jóllehet e jogdíj összege önmagában nem szolgálhat a kárnak a 2100/94 rendelet 94. cikkének (2) bekezdése alapján történő értékelésének alapjául, amint arra a jelen ítélet 42. pontja is emlékeztet.

46 Másodszor, a jogosult által elszenvedett kár megtérítése céljából meghatározott minimális átalányösszeg bevezetése – amint azt a Bizottság a Bíróság kérdésére adott válaszában jelezte – azt jelenti, hogy e jogosult az elszenvedett kár mértékét nem, hanem csupán jogainak ismételt és szándékos megsértését köteles bizonyítani. Márpedig, amint arra a jelen ítélet 38. és 41. pontja emlékeztet, a 2100/94 rendelet 94. cikke szerinti kártérítésnek a lehetőségekhez mérten pontosan tükröznie kell az ilyen jogosult által elszenvedett tényleges és biztos károkat, akiknek bizonyítania kell, hogy az említett cikk (2) bekezdésében említett kár meghaladja az e cikk (1) bekezdése szerinti méltányos díjazás útján megtérülő összegeket.

47 A kártérítés minimális átalányösszegének bevezetése egyben megdönthetetlen vélelmet is felállít e kár minimális mértékére vonatkozóan, és korlátozza a bíróság mérlegelési jogkörét, mivel ez utóbbi a vitatott rendelkezésben meghatározott minimális átalányösszeget csak növelheti, de nem csökkentheti, még akkor sem, ha – amint azt a Bizottság a Bíróság által a tárgyaláson erre vonatkozóan feltett kérdésre adott válaszában elismerte – a tényleges kár könnyen megállapítható, és e minimális átalányösszegnél alacsonyabbnak bizonyul.

48 Végül a jelen ítélet 43. pontjában hivatkozott ítélkezési gyakorlatnak megfelelően a 2100/94 rendelet 94. cikkének (2) bekezdése szerinti kártérítést csak az eljáró bíróság értékelése alapján lehet átalányjelleggel meghatározni. Következésképpen, a vitatott rendelkezés azáltal, hogy minimális átalányösszeget ír elő a jogosult által elszenvedett kár megtérítésére, e tekintetben a bíróság mérlegelési jogkörét is korlátozza.

49 Harmadszor, noha – amint arra a jelen ítélet 37. és 38. pontja emlékeztet, és amint arra a főtanácsnok az indítványának 83. pontjában rámutatott – a 2100/94 rendelet 94. cikke alapján fizetendő kártérítés mértékének a lehetőségekhez mérten pontosan tükröznie kell a jogosult által elszenvedett tényleges és biztos károkat, anélkül hogy büntető jellegű elítélést eredményezne, a vitatott rendelkezés – azáltal, hogy az ilyen kártérítés mértékét az átlagos jogdíj négyszerese alapján számított minimális átalányösszegben állapítja meg – büntető jellegű kártérítés megítéléséhez vezet.

50 Negyedszer, ami a Bizottságnak a 2017. január 25-i Stowarzyszenie Oławska Telewizja Kablowa ítéletre (C-367/15, EU:C:2017:36) alapított érveit illeti, amint arra a főtanácsnok az indítványának 87. és 88. pontjában rámutatott, az ezen ítélet alapjául szolgáló ügy a szellemi tulajdonjogok érvényesítéséről szóló, 2004. április 29-i 2004/48/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2004. L 157., 45. o.; magyar nyelvű különkiadás 17. fejezet, 2. kötet, 32. o.) értelmezésére vonatkozott, míg a jelen ügyben a Bíróságot az 1768/95 rendelet olyan rendelkezése érvényességének megítélésére kérték fel, amely a 2100/94 rendelet végrehajtására irányuló intézkedés, és amelynek, amint az a jelen ítélet 35. pontjában szerepel, a fenti okból meg kell felelnie a 2100/94 rendeletnek, és különösen az utóbbi 94. cikke (2) bekezdésének. Ezenkívül, ezen irányelv valamennyi szellemitulajdon-jogra vonatkozik, nem csupán a közösségi növényfajta-oltalomra, és a hatálya alá tartozó jogok esetleges megsértésének esetei nagy változatosságot mutatnak. Következésképpen, még ha ez az irányelv adott esetben olyan releváns körülményt képez is, amelyet figyelembe kell venni a 2100/94 rendelet értelmezése céljából, ugyanakkor el kell kerülni, hogy e rendeletnek a szövegösszefüggés alapján történő értelmezése ürügyén olyan hatályt tulajdonítsunk, amely nem felel meg szövegének és a közösségi növényfajta-oltalmi rendszerrel kapcsolatos céljának.

51 Amint az a jelen ítélet 45-49. pontjából kitűnik, a vitatott rendelkezés – amennyiben a fizetendő kártérítés összegét a jogdíjhoz kapcsolódóan rögzíti, és ezzel megdönthetetlen vélelmet állít fel a jogosult által elszenvedett kár minimális mértékét illetően, és korlátozza az eljáró bíróság mérlegelési jogkörét – ellentétes a 2100/94 rendelet 94. cikkének a Bíróság által értelmezett (2) bekezdésével. Az STV és a Bizottság által hivatkozott azon körülmény, hogy e rendelkezés kizárólag az e rendelet 14. cikke (3) bekezdésének negyedik franciabekezdésében előírt, az eltérő méltányos díjazás megfizetésére vonatkozó kötelezettség ismételt és szándékos megsértése esetén alkalmazandó, e következtetésen nem változtat. Így a vitatott rendelkezés elfogadásával a Bizottság a 2100/94 rendelet 94. cikkének (2) bekezdésére tekintettel túllépte végrehajtási hatáskörének korlátait.

52 A fenti megfontolások összességéből az következik, hogy a vitatott rendelkezés a 2100/94 rendelet 94. cikke (2) bekezdésének első mondatára tekintettel érvénytelen annyiban, amennyiben a 2100/94 rendelet 14. cikke (3) bekezdésének negyedik franciabekezdése alapján járó, eltérő méltányos díjazás megfizetésére irányuló kötelezettség ismételt és szándékos megsértése esetén a jogosult által elszenvedett kár olyan mértékű megtérítését írja elő, amely legalább a szóban forgó növényfaj oltalmazott fajtáinak az ugyanabban a térségben azonos szaporítóanyag-mennyiség engedélyezett előállításáért fizetendő átlagos összeg négyszeresének megfelelő átalánydíjat jelent.

A költségekről

53 Mivel ez az eljárás az alapeljárásban részt vevő felek számára a kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő eljárás egy szakaszát képezi, ez a bíróság dönt a költségekről. Az észrevételeknek a Bíróság elé terjesztésével kapcsolatban felmerült költségek, az említett felek költségeinek kivételével, nem téríthetők meg.

A fenti indokok alapján a Bíróság (negyedik tanács) a következőképpen határozott:

Az 1998. december 3-i 2605/98/EK bizottsági rendelettel módosított, a közösségi növényfajta-oltalomról szóló 2100/94/EK tanácsi rendelet 14. cikkének (3) bekezdésében biztosított mezőgazdasági mentesség [helyesen: biztosított eltérés] érvényesítésének végrehajtási szabályairól szóló, 1995. július 24-i 1768/95/EK bizottsági rendelet 18. cikkének (2) bekezdése érvénytelen.

Aláírások